

Lausunto pelastustoimen järjestämistä koskevasta lakiluonnoksesta

8425/00.00.01/2016

KH 10.10.2016 § 353

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki pelastustoimen järjestämisestä. Lakia sovellettaisiin pelastustoimen järjestämiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja valvontaan vuoden 2019 alusta lukien.

Pelastustoimi on voimassa olevan pelastuslain mukaan kuntien lakisääteistä yhteistoimintaa, jota hoitaa 22 alueellista pelastuslaitosta. Pelastustoimen järjestämisvastuu ehdotetaan säädettäväksi viiden maakunnan tehtäväksi. Ne järjestäisivät pelastustoimen yhteistyöalueen kaikkien maakuntien alueella.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2017.

Pelastustoimen voimavarojen käytön tehostaminen sekä palvelujen saatavuuden ja laadun parantaminen edellyttää lakiperustelujen mukaan pelastustoimen ja sen ohjausjärjestelmän uudelleenorganisointia maakunnissa. Lisäksi pelastustoimen organisoimista sosiaali- ja terveystoimen palvelurakenteen uudistamisen kanssa yhdenmukaisen aluejaon ja järjestämismallin pohjalta pidetään välttämättömänä, koska sillä turvataan pelastustoimen mahdollisuus jatkossakin suorittaa kiireellisiä ensihoitotehtäviä ja kiireellisiä ensivastetehtäviä sen mukaan kuin sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten kanssa erikseen sovitaan.

Pelastustoimen järjestämislain antamisen jälkeen on tarkoitus uudistaa nykyinen pelastuslaki. Tavoitteena on pelastustoimen toimintamallien kansallinen yhtenäistäminen, ohjauksen tehostaminen ja tehtäväkuvan tarkistaminen viranomaisyhteistyön tiivistämisen näkökulmasta. Pelastuslain uudistaminen toteutettaisiin siten, että uudistettu pelastuslaki tulisi voimaan vuoden 2019 alussa maakuntien ja uudistettujen pelastuslaitosten aloittaessa toimintansa. Pelastustoimen uudistuksen on siis tarkoitus edetä samanaikaisesti sote- ja maakuntauudistuksen kanssa siten, että tehtävät siirtyisivät kunnilta maakunnille vuoden 2019 alusta.

Joensuun kaupungin lausunto:

Maakuntauudistusta toteutettavan pelastusalueuudistuksen lähtökohdaksi on linjattava 18 maakuntaa vastaava aluejako. Pelastustoimea ei ole perusteltua erottaa muista maakunnille osoitettavista tehtäväkokonaisuuksista. Pelastustoimen järjestämis- ja tuottamisvastuun siirtäminen viidelle maakunnalle aiheuttaisi merkittävän demokratiavajeen 13 muulle maakunnalle, joille ei jäisi kuin rahoitusvastuu.

Pohjois-Karjalassa aloittaa toimintansa 1.1.2017 uusi Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä (Siun Sote), jonka osaksi siirtyy myös maakunnallinen Pohjois-Karjalan pelastuslaitos. Ratkaisu on tehty maakunnassa yksimielisesti ja perustuen siihen, että Pohjois-Karjalassa jo vakiintuneen toimintamallin kautta paras vaikuttavuus ja tulokset sekä kustannustehokkuus saadaan pelastustoimen, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ensihoidon/ensivastetehtävien osalta tiiviillä maakunnallisella yhteistyöllä.

Uusien maakuntien perustaksi on linjattu nykyinen maakuntajako. **Pelastustoimi ja ensihoito ovat tyypillisiä lähipalveluita, joiden järjestämis- ja tuottamisvastuu on oltava kaikilla 18 maakunnalla.** Pelastustoimen ja ensihoidon keskitäminen viidelle alueelle heikentäisi huomattavasti lähipalveluiden integraation toteuttamista. Julkishallinnon keskeinen tehtävä on huolehtia ihmisten perusturvasta kaikissa olosuhteissa ja uudesta maakuntahallinnosta syntyy hyvä kotipesä varautumiselle erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Maakunnat muodostavat alueen kuntien kanssa lähellä ihmistä olevan turvaverkon, jonka varaan on nykyistä helpompi rakentaa myös varautumisen kokonaisuus, koordinoituna yhteistoiminnassa ministeriöiden kanssa. Toiminnan käytännön yhteensovittaminen on luonteva osa uuden maakunnan toimintaa.

Pelastustoimen organisoiminen sosiaali- ja terveystoimen palvelurakenteen uudistamisen kanssa yhdenmukaisen aluejaon ja järjestämissmallin pohjalta on välttämätön, koska sillä turvataan pelastustoimen mahdollisuus jatkossakin suorittaa kiireellisiä ensihoitotehtäviä ja kiireellisiä ensivastetehtäviä sen mukaan kuin sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten kanssa erikseen sovitaan. Sosiaali- ja terveystoimen ja pelastustoimen yhteistyöllä saavutetaan merkittäviä synergiaetuja.

Pelastustoimeen ei tarvita lisää keskus- ja väliportaan hallintoa ja ohjausta, vaan käytettävissä olevat resurssit on kohdennettava täysimääräisesti asiakkaille suunnattavaan operatiiviseen palvelutyöhön maakuntatasolla ja kunnissa. **Esi-tettävälle viidelle yhteistyöalueelle ei ole nähtävissä sellaisia mielekkäitä tehtäviä, joita ei voitaisi toteuttaa koordinoimalla toimintaa maakuntien ja ohjaavan ministeriön normaalein yhteistyömenettelyin.** Pelastustoiminnan rahoitus on kanavoitava osana maakuntien kokonaisrahoitusta suoraan järjestämisestä vastuussa oleville 18 maakunnalle.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle maakuntien rahoituslaiksi on määriteltä maakuntien eri tehtäviin osoitettava rahoitus. Rahoituksesta noin 10 % kohdennetaan asukasluvun perusteella, johon sisältyy pelastustoimen rahoitus. Pelastustoimen kustannusten keskiarvo on Suomessa tällä hetkellä noin 73,5 €/asukas vaihteluvälin ollessa 60 – 109 €/asukas. Pääsääntöisesti pelastustoimen palveluiden tuottaminen on harvaan asutulla alueella asukaskohtaisesti tarkasteltuna kalliimpaa kuin tiheään asutuissa kasvukeskuksissa. Lakiluonnoksessa esitetty pelastustoimen rahoitusmalli ohjaisi lisärahoitusta väkimäärältään suuriin maakuntiin, joissa on nykyään tuotettu pelastustoimen palvelut huomattavasti keskimääräistä edullisemmin.

Uudistuksen siirtymävaiheeseen liittyviä suuria vuotuisia rahoituksen maakuntakohtaisia tasomuutoksia pyrittäisiin lieventämään erillisellä siirtymätasauksella. Mikäli pelastustoimen palveluiden rahoitus toteutetaan Pohjois-Karjalan maakunnalle valtakunnan keskiarvon mukaan (€/asukas), niin se tarkoittaa siirtymävaiheen jälkeen noin 0,45 milj. € alenemaa vuosittaiseen käyttötalouden ja investointien rahoitukseen. Kapitaatioon perustuvan rahoituksen muuttamisen lisäksi tulee pelastustoimen palvelutuotantoon vaikuttamaan julkisen talouden tuottavuuden kasvulle asetetut tehostamistavoitteet (pelastustoimi 48 milj. €). Näillä rahoitusmuutoksilla yhteisvaikutuksineen olisi kohtalokkaat seuraukset Pohjois-Karjalan maakunnan pelastustoimen palvelukyvyille ja siten kansalaisten saamalle pelastustoimen toiminnalle myös onnettomuus- ja tulipaloti-

lanteissa.

Joensuun kaupunki esittää maakuntien rahoituslakia muutettavaksi siten, että maakunnille maakuntalain mukaisesti siirtyvien tehtävien rahoitus määrytyisi toimialasta riippumatta rahoituslain 3 luvun mukaisesti. Tällöin laki toteuttaisi rahoituksen yleiskatteellisuuden periaatetta ja maakuntien rahoituksessa tulee oikeudenmukaisella tavalla huomioitua asukastiheys ja väestörakenteen vaatimat erikoispiirteet myös pelastustoimen palveluiden tuottamisessa.

Valmistelija: kaupunginsihteeri

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

antaa asiassa Sisäministeriölle edellä esitetyn mukaisen lausunnon.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Otteen tarkastetusta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa Joensuussa 11.10.2016.

Satu Kiiski
toimistos sihteeri

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi pelastustoimen järjestämisestä
- 2 Luonnos laiksi pelastustoimen järjestämisestä

Jakelu

Sisäministeriö

Kaupunginhallitus

§ 353

10.10.2016

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Oikaisuvaatimus/Kunnallisvalitus

Muutoksenhakukielto ja peruste:

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpano, kuntalain (17.3.1995/365) 91 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

☒ lausunnon antaminen

- Muu peruste, mikä

☐ muu peruste, mikä

Liitetään päätökseen/otteeseen